

Vierhonderd jaar New York

Deze maand is het precies 400 jaar geleden dat Nederlanders zich vestigden in het gebied dat wij nu kennen als de stad New York. De Nederlandse taal is inmiddels verdreven door het Amerikaans-Engels, al kent deze taal nog steeds veel woorden die zijn ontleend aan het Nederlands.

1. Welk van de onderstaande Engelse woorden is geleend uit het Nederlands?

- Alcohol.
- Boss.
- Loanword.
- Prince.

Sprekende kaart

Het Meertens Instituut bezit ruim duizend uur aan geluidsopnames van gesprekken in dialect. Ze zijn verzameld tussen 1950 en de jaren tachtig. Vanaf eind september zijn ze te beluisteren via het internet. De opnames zijn niet alleen in Nederland gemaakt, maar ook in andere landen waar Nederlands wordt gesproken.

2. Hoe groot is het aantal landen waar Nederlands gesproken wordt?

- Tussen de 0 en 5 landen.
- Tussen de 5 en 10 landen.
- Tussen de 10 en 15 landen.
- Tussen de 15 en 20 landen.

Week van de Alfabetisering

Van 7 tot 13 september was het de Week van de Alfabetisering. Nederland telt ongeveer 1,5 miljoen 'laaggeletterden' (mensen die moeite hebben met lezen en schrijven); dit kan soms voor gevaarlijke situaties zorgen. Onlangs werd hier in het nieuws aandacht aan besteed.

3. Hoe loop je als laaggeletterde gevaar?

- Je betaalt je rekeningen te laat (of helemaal niet) doordat je niet kunt lezen en schrijven.
- Je kunt bijsluiters van medicijnen niet lezen.
- Je kunt je donorcodicil verkeerd invullen.
- Je kunt waarschuwingen op verkeersborden niet lezen.

Links versus rechts

Onlangs werd de Internationale Dag van de Linkshandigen gevierd. Computermuizen, gitaren, bureaus: ze zijn vrijwel allemaal ontworpen voor rechtshandigen. In veel talen en culturen staat 'rechts' dan ook voor alles wat positief is ('right' en 'hij is mijn rechterhand') en 'links' voor al het negatieve. 'Links' is in het Latijn bijvoorbeeld 'sinister', en we kennen de uitdrukking 'ik heb twee linkerhanden'.

4. Hoe komt dit?

- Als gevolg van een rechtshandige samenleving.
- De meeste misdadigers zijn linkshandig.
- Dit heeft een politieke oorzaak.
- Links heeft een heidense achtergrond.

Van twee word je beter

Onderwijs krijgen in twee verschillende talen blijkt een positief effect te hebben. Zo hebben kinderen die tweetalig onderwijs volgen minder moeite met hun eigen moedertaal, maar ook met rekenen.

5. Hoe is dat mogelijk?

- De hersenen worden sterker doordat ze actiever worden gebruikt.
- Door het gebruik van twee talen gebruik je meer van je hersenen.
- Je leert meer wanneer je in meer talen kunt lezen en schrijven (het aanbod is groter).
- Je leert ook meer van een andere cultuur en dat is niet alleen goed voor je taalontwikkeling.

Pas op je woorden!

Slowakije heeft vorige maand een omstreden taalwet ingevoerd. Je loopt er de kans om in een openbare ruimte een boete te krijgen die kan oplopen tot € 5000,-.

6. Wat is de overtreding?

- Het gebruik van scheldwoorden op straat.
- Het spreken van een dialect.
- Het spreken van een minderheidstaal.
- Vloeken in de kerk.

Wie is er aan de beurt?

Overal ter wereld moet je netjes op je beurt wachten om te mogen spreken. Je moet niet door de ander heen praten, maar ook weer geen té lange stilte laten vallen voor je antwoord geeft. Onderzoekers onderzochten tien verschillende talen van vijf verschillende continenten en concludeerden dat er nauwelijks culturele verschillen zijn in regels over beurtwisselingen. Wel reageren Denen gemiddeld het langzaamst op een vraag en Japanners het snelst.

7. Wat is de maximale wachttijd om te reageren?

- 0,2 seconden.
- 1,8 seconden.
- 5 seconden.
- 8 seconden.

Toontalen

Het Chinees en Vietnamees zijn talen die erg moeilijk te leren zijn. Dit komt onder andere doordat het zogenaamde toontalen zijn. Dit zijn talen waarbij veranderingen in de toonhoogte bij het uitspreken van een en dezelfde lettergreep direct een verandering in de betekenis van het woord tot gevolg hebben. Sprekers van een toontaal blijken wel een extra voordeel te hebben.

8. Wat is dat voordeel?

- Ze begrijpen ook andere toontalen.
- Ze hebben een absoluut gehoor.
- Ze kunnen heel goed zingen.
- Ze zijn erg goed te verstaan.

Partners

De Praktijk

natuurwetenschappelijk onderwijs

Mede mogelijk dankzij

Universiteit Utrecht
Faculteit Geesteswetenschappen

studereninleiden.nl

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM